

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Допускається до захисту
Завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
назва кафедри

 професор Сокольська Т.В.

підпис, вчене звання, прізвище, ініціали
« 10 » лютого 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ТЕРИТОРІЙ

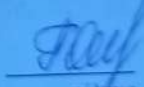
Виконала: Бесараб Оксана Вячеславівна
прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Керівник: доцент Білик Ольга Володимирівна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Рецензент: доцент Гаврик Олеся Юріївна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Я, Бесараб Оксана В'ячеславівна, засвічую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2023 р.

РЕФЕРАТ

Бесараб О.В. Публічне управління соціально-економічною безпекою територій

У роботі представлено обґрунтування теоретико-методичних засад та розроблення практичних пропозицій з удосконалення механізму публічного управління соціально-економічною безпекою регіонів.

Базовим методологічним принципом є мультидисциплінарний підхід, що відображає багатоаспектну сутність проблем публічного управління соціально-економічною безпекою регіонів, та інтегрує економічний, соціологічний, політичний та правовий підходи.

У роботі було узагальнено теоретичні основи забезпечення соціально-економічної безпеки на державному та регіональному рівнях; виявлено особливості соціально-економічної безпеки як об'єкта управління на рівні регіону; окреслено теоретичні підходи до формування політики соціально-економічної безпеки в публічному управлінні.

У другому розділі роботи виявлено тенденції соціально-економічного розвитку Вінницької області під час війни; оцінено фінансову спроможності територіальних громад Вінницької області; проаналізовано ефективність управління соціально-економічною безпекою сільських територій Вінницької області.

Автором було виявлено актуальні ризики та загрози економічній безпеці України та Вінницької області під час війни; окреслено детермінанти зростання фінансово-економічного потенціалу територіальних громад Вінницької області; запропоновано заходи щодо удосконалення механізму забезпечення соціально-економічної безпеки Вінницької області в умовах цифровізації публічного управління.

Кваліфікаційна робота магістра містить 97 сторінок, 11 таблиць, 15 рисунків, список використаних джерел із 62 найменувань, 3 додатки.

Ключові слова: регіон, безпека, економіка, фактор безпеки, регіональний розвиток.

ANNOTATION

Besarab O.V. Public management of social and economic security of territories

The work presents the justification of the theoretical and methodological principles and the development of practical proposals for improving the mechanism of public management of the socio-economic security of the regions.

The basic methodological principle is a multidisciplinary approach, which reflects the multifaceted essence of the problems of public management of socio-economic security of regions, and integrates economic, sociological, political and legal approaches.

The work summarized the theoretical foundations of social and economic security at the state and regional levels; features of socio-economic security as an object of management at the regional level are revealed; theoretical approaches to the formation of social and economic security policy in public administration are outlined.

In the second section of the work, the trends of socio-economic development of Vinnytsia region during the war are revealed; assessed the financial capacity of territorial communities of Vinnytsia region; the efficiency of management of socio-economic security of rural areas of Vinnytsia region is analyzed.

The author identified actual risks and threats to the economic security of Ukraine and the Vinnytsia region during the war; the determinants of the growth of the financial and economic potential of the territorial communities of the Vinnytsia region are outlined; proposed measures to improve the mechanism for ensuring socio-economic security of the Vinnytsia region in the conditions of digitalization of public administration.

The master's thesis contains 97 pages, 11 tables, 15 figures, a list of used sources with 62 names, 3 appendices.

Key words: region, security, economy, security factor, regional development.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ РЕГІОНІВ	9
1.1. Теоретичні основи забезпечення соціально-економічної безпеки на державному та регіональному рівнях	9
1.2. Особливості соціально-економічної безпеки як об'єкта управління на рівні регіону	14
1.3. Підходи до формування політики соціально-економічної безпеки в публічному управлінні	21
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	30
2.1. Тенденції соціально-економічного розвитку Вінницької області під час війни	30
2.2. Оцінка фінансової спроможності територіальних громад Вінницької області	36
2.3. Оцінка ефективності управління соціально-економічною безпекою сільських територій Вінницької області	40
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ РЕГІОНІВ	49
3.1. Актуальні ризики та загрози економічній безпеці України та Вінницької області під час війни	49
3.2. Детермінанти зростання фінансово-економічного потенціалу територіальних громад Вінницької області	62
3.3. Механізм забезпечення соціально-економічної безпеки Вінницької області в умовах цифровізації публічного управління	69
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	82
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	87
ДОДАТКИ	94

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова Л.М. Механізм державного управління забезпеченням економічної безпеки в Україні : монографія. К. : Центр учбової літератури, 2018. 323 с.
2. Біла С.О. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості. Збірник матеріалів «круглого столу». К.: НІСД, 2011. 88 с.
3. Білик Р.Р. Механізми та інструменти забезпечення економічної безпеки регіонів України в процесі децентралізації. Бізнес Інформ. 2015. № 9. С. 67-72.
4. Бойко Т.В. Актуальні проблеми економічної безпеки України. URL: <http://library.kr.ua/orhus/bojko.pdf>.
5. Бурбело О. А., Патріарх Т. В., Бурбело С. О. Економічна безпека регіону в системі його соціально-економічного розвитку. Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. 2020. Вип.1(89). С. 135-148.
6. Бурик З.М. Система методів державного регулювання сталого розвитку в Україні. Актуальні проблеми державного управління. 2016. № 1. С. 37-44.
7. Веб-портали публічних послуг у зарубіжних країнах проекту Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громадян (EGAP). URL: <https://egap.in.ua/biblioteka/veb-portaly-publichnykh-posluh-uzarubizhnykh-krainakh/>
8. Гбур З.В. Економічна безпека як одна зі складових забезпечення національної безпеки України на сучасному етапі. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 18. С. 81-86.
9. Гнатенко В. Загрози економічній безпеці держави в умовах глобалізації. Аспекти публічного управління. 2021. № 1. Том 9. С. 55-62. 32. Горин В.П. Сутність соціальної безпеки: фінансові та організаційно-правові аспекти. Світ фінансів. 2017. № 4(13). С. 53-57.
10. Грищенко І. М. Зарубіжний досвід управління регіональним розвитком. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2018. №5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1245>.

11. Дегтярьова І. О. Конкуренентоспроможність регіону: стратегічні пріоритети та механізми державного управління : монографія. К. : НАДУ, 2012. 368 с.

12. Державна служба статистики України : офіційний сайт: URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

13. Е-урядування – ключ до реформ в Україні. URL: https://galinfo.com.ua/articles/euryaduvannya__klyuch_do_reform_v_ukraini_307023.html

14. Жовнірчик Я. Ф. Механізми публічного управління соціально-економічною безпекою держави. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 6. С.71-76.

15. Залознова Ю.С., Бутенко Н.В., Петрова І.П. Публічно-приватне партнерство в Україні: стан, проблеми, перспективи. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 2 (44). С. 21-28.

16. Качний О.С. Регіональна стратегія розвитку як засіб спрямованості (визначення моделей) регіонального соціально-економічного розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2017. №12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1151>

17. Козак В.І. Стратегічний підхід як необхідна складова системи публічного управління в умовах децентралізації. Аспекти публічного управління. 2016. № 35-36. С. 63-70.

18. Міщенко А.П. Стратегічне управління: навч. посіб. К.: Центр навч. літератури, 2018. 336 с.

19. Овчаренко О.В., Дубницький В.І. Економічне зростання як визначальний фактор економічної безпеки регіону: застосування моделі Солоу. Східна Європа: Економіка, бізнес та управління. 2019. № 3 (20). С. 12–19. URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/20-2019-ukr>

20. Огарок Л.Л. Системний підхід до управління економічною безпекою як регіональної складової державного механізму. Електронний ресурс. <http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/soc/05ollsdm.pdf>

21. Ортинський В. Аналіз нормативно-правової основи забезпечення економічної безпеки. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. 2016. № 855. С. 4-12.

22. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / Бакуменко В. Д., Бондар І. С., Горник В. Г., Шпачук В. В. Київ : Ліра-К, 2017. 256 с.

23. Павлюк Н. Теоретичні засади організаційного і правового механізмів публічного управління в Україні. Науковий вісник «Демократичне врядування». 2016. Вип. 16/17. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk16/fail/Pavljuk.pdf

24. Пілько А.Д., Савчук Н.В. Моделювання процесу оцінювання рівня економічної безпеки регіону. Бізнес Інформ. 2015. № 8. С. 77–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_8_14

25. Помаза-Пономаренко А.Л., Домбровська С.М. Соціальна безпека – оптимальний рівень соціального розвитку макро-, мезо- і мікрорегіонів України. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 16. С. 53-57.

26. Предборський В.А. Економічна безпека держави: Монографія. К.: Кондор, 2005. 391 с.

27. Преображенська О.С. Методичне забезпечення аналізу безпеки розвитку регіону. Проблеми економіки. 2014. № 4. С. 241–248.

28. Про державне стратегічне планування : Проект Закон України від 03.11.2011 № 9407. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF79B00A?an=3>

29. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів від 5 серпня 2020 р. № 695. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>

30. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 р. № 60. Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://goo.gl/jnzPU2>.

31. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів

України від 22 серпня 2018 року № 617-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018-p#Text> 131. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2019-2020 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 року № 37-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-2019-p#Text>

32. Про комісію з розробки Концепції державної регіональної політики України : Розпорядження Президента України від 30 верес. 1999 р. № 241/99-рп. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

33. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України : Закон України від 16.01.1997 р. № 3/97–ВР. Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://goo.gl/Yxcqaf>.

34. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 08 вересня 2005 р. № 280/97-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

35. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 39. Ст. 351.

36. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 18335. Ст. 237. Редакція від 11.01.2019, підстава 2646-VIII

37. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16.09.2014 р. № 1678–VII. Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://goo.gl/eNLQwW>.

38. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року» : Указ Президента України від 11 серпня 2021 року №347/2021. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>

39. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року “Про Стратегію національної безпеки України”: Указ

Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.

40. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 21 травня 1997 року. № 2850-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>.

41. Про схвалення Концепції впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2017 року № 844-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/844-2017-р#Text>

42. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 року № 649-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-р#Text>

43. Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 року № 797-р. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-р>.

44. Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 року № 918-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-р#Text>

45. Про схвалення Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-р#Text>

46. Проєкт Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua> > Documents >

47. Проєкт Стратегії сталого розвитку України до 2030 р. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.undp.org> > ukraine > docs > SDGreports

48. Проскура В.Ф., Жуков С.А. Формування засад забезпечення економічної безпеки на рівні держави, регіону, підприємства. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2011. Вип. 2. С. 299-307.

49. Публічне управління : термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.

50. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / Скидан О.В., Якобчук В.П., Дацій Н.В. [та н.] ; за заг. ред. О. В. Скидана. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с.

51. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний освід : монографія / за заг. ред. Сергія Чернова [та ін.]; Запоріж. держ. інженер. акад. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 606 с.

52. Ревенко Д.С. Методологія моделювання діагностики і управління стійкістю соціально-економічних систем : монографія. Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2019. 320 с.

53. Ревенко Д.С. Формування стохастичного підходу до діагностики і моделювання стійкості соціально-економічних систем. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя, 2018. Вип. 6(18). С. 273–277.

54. Ризики і загрози економічній безпеці України у 2015-2016 рр. та механізми їх мінімізації. URL: [www.niss.gov.ua / content / articles / files / ruzuku_zagrozul\\$bab4e.pdf](http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/ruzuku_zagrozul$bab4e.pdf).

55. Сидорчук О.Г. Соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення : монографія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 492 с.

56. Стілл А.В. Особливості соціально-економічної безпеки як об'єкта управління на рівні регіону. Вісник національного університету цивільного захисту України. Серія "Державне управління". Збірник наукових праць. 2021. Вип. 2 (15). С. 335-341.

57. Стілл А.В. Концептуальні аспекти публічного управління соціально-економічної безпекою регіону. Публічне урядування. 2022. № 1 (29). С. 134-140.

58. Ткаченко В.Г. Економічна безпека регіонів. URL: [http://www.debaty.org/ua/article/decentralization_reform/de\\$centralizatia_publ_ref/200.html](http://www.debaty.org/ua/article/decentralization_reform/de$centralizatia_publ_ref/200.html)

59. Федулова С.О., Овчаренко О.В., Науменко Н.Ю. Формування системи моніторингу економічної безпеки регіону на прикладі Дніпропетровської області. Причорноморські економічні студії. 2020. Випуск 56. С.101-108.

60. Human Development Index (HDI) 2020. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/latest-human-development-index-ranking>

61. Social Progress Index 2016–2021. URL: <https://www.socialprogress.org/index/global/results>

62. Venediktov, V., Boiko, V., Kravchenko, I., Tyshchenko, O., Akimova, L., & Akimov, O. (2021) European standards of mediation in civil disputes and their implementation in Ukraine: theory and practice. Ad Alta: Journal of interdisciplinary research, 11(2), XXI, 25-29.